

(יט) וַעֲשִׂיתֶם לוֹ כַּאֲשֶׁר זָמַם לַעֲשׂוֹת לְאַחֵיו וּבַעֲרַתְוּ הָרַע מִקִּרְבָּךְ: יט וְתַעֲבֹדוּן לָהּ כְּמָא דִּי חֲשִׁיב לְמַעֲבַד לְאַחֵיהּ וְתַפְלִי עֲבַד דְּבִישׁ מִבִּינְךָ:

לַעֲשׂוֹת לְאַחֵיו, וְלֹא כַּאֲשֶׁר זָמַם לַעֲשׂוֹת לְאַחֹתוֹ. אֲבָל בְּכָל שָׂאָר מִיתוֹת הַשְּׁוֹה הַכְּתוּב אֲשֶׁה לְאִישׁ, וְזוּמְמֵי אֲשֶׁה נְהַרְגִין כְּזוּמְמֵי אִישׁ, כְּגוֹן שְׁהַעֲיִדוּהָ שְׁהַרְגָה אֶת הַנֶּפֶשׁ, שְׁחַלְלָה אֶת הַשֶּׁבֶת, נְהַרְגִין בְּמִיתָתָהּ, שְׁלֹא מַעֲט כִּאֲנִי אֲחֹתוֹ אֲלֵא בְּמָקוֹם שֵׁישׁ לְקַיִם בְּהֵן הַזְּמָה בְּמִיתַת הַבּוֹעֵל.

כִּי... כַּאֲשֶׁר זָמַם • וְלֹא כַּאֲשֶׁר עָשָׂה, מִכָּאֵן אָמְרוּ: הֲרָגוּ אֵין נְהַרְגִין (מכות ה). לַעֲשׂוֹת לְאַחֵיו • מֵה תְּלַמּוּד לֹאמַר "לְאַחֵיו"? לְמַד עַל זוּמְמֵי בַת כְּהֵן נְשׂוּאָה, שְׂאֵינָן בְּשׂוּרָה, אֲלֵא כְּמִיתַת הַבּוֹעֵל שְׁהִיא בְּחֻק, שְׂנֵאָמַר (ויקרא כא): "הִיא בְּאֵשׁ תִּשְׂרַף", הִיא וְלֹא בּוֹעֵלָהּ, לְכָךְ נֵאָמַר כִּאֲנִי: "לְאַחֵיו", כַּאֲשֶׁר זָמַם

כ וַיְדִישְׁתָּאֲרוֹן יִשְׁמְעוּן וַיִּדְחֲלוּן וְלֹא יוֹסְפוּן לְמַעֲבַד עוֹד כְּפַתְגָּמָא בִּישָׁא הַדִּין בִּינְךָ:

(כ) וְהַנְּשֹׂאֲרִים יִשְׁמְעוּ וַיִּרְאוּ וְלֹא יוֹסְפוּ לַעֲשׂוֹת עוֹד כְּדַבֵּר הָרַע הַזֶּה בְּקִרְבְּךָ:

כִּי... יִשְׁמְעוּ וַיִּרְאוּ • מִכָּאֵן שְׂצָרִיכִין הַכְּרֹזָה: 'אִישׁ פְּלוֹנִי וּפְלוֹנִי נְהַרְגִין עַל שְׁהִזְמוּ בְּבֵית דִּין'.

כא וְלֹא תַחֲוֹס עֵינְךָ נִפְשָׁא חֲלַף נִפְשָׁא עֵינָא חֲלַף עֵינָא שְׂנָא חֲלַף שְׂנָא יְדָא חֲלַף יְדָא רְגֵלָא חֲלַף רְגֵלָא:

(כא) וְלֹא תַחֲוֹס עֵינְךָ נִפְשָׁא חֲלַף עֵינְךָ נִפְשָׁא חֲלַף עֵינְךָ שְׂנָא חֲלַף עֵינְךָ שְׂנָא חֲלַף יְדָא חֲלַף יְדָא רְגֵלָא חֲלַף רְגֵלָא: ם

כִּי... עֵינִי בְּעֵינִי • (ב"ק פד) מְמוֹן, וְכֵן "שֵׁן בְּשֵׁן וְגו'".

א אַרְי תְּפֻק לְאַגְחָא קְרָבָא עַל בְּעֵלֵי דְכִבְרָךְ וְתַחֲזִי סוּסוֹן וְרַתְפִּין עִם סַגִּי מִנְךָ לֹא תִדְחֵל מִנְהוֹן אַרְי יִי אֲלֵהֶךָ מִימְרָה בְּסַעֲדָךְ דְּאִסְקָךְ מֵאַרְעָא דְּמַצְרַיִם:

כ (א) כִּי־תֵצֵא לְמַלְחָמָה עַל־אֵיבֶיךָ וְרֵאִיתָ סוּסִים וְרִכְבִּים עִם רַב מִמֶּךָ לֹא תִירָא מֵהֶם כִּי־יְהוּדָה אֱלֹהֶיךָ עִמָּךְ הַמַּעֲלָךְ מֵאַרְצֵי מִצְרַיִם:

כְּאוֹיְבִים, אֵל תִּרְחַם עֲלֵיהֶם כִּי לֹא יִרְחַמוּ עֲלֶיךָ. סוּסִים וְרִכְבִּים • בְּעֵינֵי, חֲשׂוּבִים בְּלָם כְּסוּסֵי אֶחָד, וְכֵן הוּא אוֹמֵר (שופטים ו): "וְהַפִּיתָ אֶת מִדְּרֵן כְּאִישׁ אֶחָד", וְכֵן הוּא אוֹמֵר (שמות טו): "כִּי בָא סוּס פְּרָעָה". עִם רַב מִמֶּךָ • בְּעֵינְיֶךָ הוּא רַב, אֲבָל בְּעֵינֵי אֵינוֹ רַב.

כִּי... כִּי־תֵצֵא לְמַלְחָמָה • סְמוּךְ הַכְּתוּב: יִצִּיאַת מַלְחָמָה לְכָאֵן, לֹאמַר לָךְ שְׂאֵינִי מִחֲסָר אֲבָר יוֹצֵא לְמַלְחָמָה. דְּכָר אַחַר: לֹאמַר לָךְ: אִם עָשִׂיתָ מִשְׁפָּט צְדָק, אֲתָהּ מְבֹטָח שְׂאֵם תֵּצֵא לְמַלְחָמָה, אֲתָהּ נּוֹצֵחַ, וְכֵן דָּוִד הוּא אוֹמֵר (תהלים קיט): "עֲשִׂיתִי מִשְׁפָּט וְצְדָק בְּלִתְפִיחָנִי לַעֲשֻׁקִים". עַל אֵיבֶיךָ • יְהִיו בְּעֵינְיֶךָ

כ בִּוְיָהּ כְּמִקְרָבִינוֹן לְאַגְחָא קְרָבָא וְיַתְקַרִּיב כְּהֵנָּא וּמִלַּל עִם עֲמָא:

(ב) וְהָיָה כְּקִרְבְּכֶם אֶל־הַמַּלְחָמָה וּנְגַשׁ הַכְּהֵן וְדַבֵּר אֶל־הָעָם:

לְכָךְ, וְהוּא הַנִּקְרָא 'מְשׁוּחַ מַלְחָמָה'. וְדַבֵּר אֶל־הָעָם • (שם) בְּלִשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ.

כִּי... כְּקִרְבְּכֶם אֶל־הַמַּלְחָמָה • סְמוּךְ לְצִאתְכֶם מִן הַסֶּפֶר מִגְּבוּל אֲרָצְכֶם. וּנְגַשׁ הַכְּהֵן • (סוטה מב) הַמְּשׁוּחַ

ג וַיִּימַר לְהוֹן שְׁמַע יִשְׂרָאֵל אֲתוֹן קְרִיבִין יוֹמָא דִּין לְאַגְחָא קְרָבָא עַל בְּעֵלֵי דְכְּבִיכוֹן לֹא יִזַּע לְבָכוֹן לֹא תִדְחֲלוּן וְלֹא תַתְּבַהֲתוּן: וְלֹא תַתְּבַרִּין מִקְדַּמְהוֹן:

(ג) וַאֲמַר אֱלֹהִים שְׁמַע יִשְׂרָאֵל אֲתֵם קְרִבִים הַיּוֹם לְמַלְחָמָה עַל־אֵיבֵיכֶם אֶל־יְהוָה לְבַבְכֶם אֶל־תִּירְאוּ וְאֶל־תַּחֲפוּזוּ וְאֶל־תַּעֲרָצוּ מִפְּנֵיהֶם:

אֵיבֵיכֶם • אֵין אֵלוֹ אַחֲיְכֶם, שְׂאֵם תְּפִלוּ בְּיָדְכֶם, אֵינֶם מִרְחָמִים עֲלֵיכֶם; אֵין זֶה כְּמַלְחָמַת יְהוָה עִם יִשְׂרָאֵל,

כִּי... שְׁמַע יִשְׂרָאֵל • (שם) אֲפִלוּ אֵין בְּכֶם זְכוּת אֲלֵא קְרִיאַת שְׁמַע בְּלִבְךָ, כְּדֹאֵי אֲתֵם שְׂיוֹשִׁיעַ אֲתֶכֶם. עַל